

Політика інтелектуальної власності у вузах та наукових установах

Уже стало доброю традицією проведення в Київському університеті права НАН України наукових форумів із проблем інтелектуальної власності. Черговий міжнародний семінар за напрямом «Політика інтелектуальної власності в університетах та наукових установах» за участі та організаційної і фінансової підтримки Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) та Державної служби інтелектуальної власності України (ДСІВ) проходив одразу на двох майданчиках — у Міжнародному центрі правових та історико-культурних досліджень країн центрально-східної Європи КУП НАН України у Львові та в Києві на території університету.

Роман ШИШКА,
доктор юридичних наук, професор

Відкрили семінар його співголови — ректор КУП НАН України, професор Юрій Бошицький, який стисло окреслив проблематику заходу та напрацювання університету в цьому напрямку, і директор департаменту країн з перехідною та розвинутою економікою ВОІВ Михайл Швангер, котрий детально охарактеризував політику і діяльність Всесвітньої організації інтелектуальної власності. З цікавою та презентаційною доповіддю від ВОІВ також виступив її консультант Мохамед Аль Габал.

В обговоренні теми семінару взяли участь низка зарубіжних фахівців, зокрема, президент Патентного комітету Республіки Польща Алісія Адамчик, яка презентувала напрями роботи очолюваного нею відомства та його зусилля щодо підвищення інтелектуального потенціалу Польщі і її інноваційного розвитку. В цьому ж ключі були доповіді Юліуша Пивоварського — ректора Вищої школи права (м. Вроцлав), Малгажата Кужбіда (м. Перемишль) та Марека Руба зі Словаччини. З огляду на європейський вектор розвитку України такий досвід, зокрема із залучення до наукових досліджень молоді, кваліфікаційного супроводу отриманих розробок, заслуговує уваги та поширення.

Відзначалася, зокрема, консолідуюча роль ВОІВ у формуванні та здійсненні політики охорони інтелектуальної власності та її втілення в окремих країнах, зусилля цієї організації та національних відомств, а також наукових установ і навчальних закладів вищої школи, в забезпеченні стимулювання, створення та використання об'єктів права інтелектуальної власності, спрощення їх кваліфікації, надання допомоги творцям та заявникам, просування інтелектуального товару.

Від України з доповідями виступили професор Ю. Бошицький — щодо значимості інтелектуальної власності для університетів і науково-дослідних установ. Ішлося, зокрема, про недоліки й певний розрив між вузівською наукою та запитами суб'єктів господарювання, а також досвід КУП НАН України щодо співробітництва з науковими установами, провідними вченими та замовниками. Натомість директор центру інтелектуальної власності та передачі техноло-

гій НАН України Ю. торкнувся питань охорони інтелектуальної власності в НАН України.

У свою чергу доктор юридичних наук В. Навроцький зупинився проблемах протидії плагіату в дисертаційних дослідженнях як вкрай негативного явища, внаслідок чого збіднюється науковий потенціал країни. За його словами, попри різке збільшення «оступенених», ряд захищених робіт не варті більшого ніж потрачений на них папір та зусилля на їх оприлюднення. Доповідач також запропонував запровадити інститут підтвердження наукової кваліфікації, а також позбавляти наукових ступенів тих, хто «прошмигнув» у науку. В подальшому В. Навроцького підтримали — в теоретичному та практичному аспектах — С. Рабнович та Р. Шишка. Натомість П. Цибульов торкнувся сучасного стану та шляхів вдосконалення методів навчання у сфері інтелектуальної власності на досвіді Інституту інтелектуальної власності Національного університету «Одеська юридична академія», а О. Яворська зупинилася на темі забезпечення управління майновими правами інтелектуальної власності суб'єктів авторського права і суміжних прав та ефективності такого управління.

У свою чергу Р. Шишка зробив акцент на парадоксах проекту Державної стратегії розвитку інтелектуальної власності до 2020 року з огляду на самі підходи до стратегії, її основні моменти, вимоги та напрями, вказавши на вразливі, а часом й алогічні положення зазначеного проекту, та спрогнозувавши негативні наслідки в разі її прийняття.

Змістовні оцінки та пропозиції прозвучали у виступах О. Другова (з проблем інтернаціоналізації вищої школи); М. Проданчука (щодо здійснення оцінки прав інтелектуальної власності); П. Біленчука (щодо забезпечення політики інтелектуальної власності в університетах), а також їх колеги В. Черкашина (модернізація патентних

систем ВНЗ у кризових умовах); І. Якубівського (забезпечення здійснення майнових прав ВНЗ); Г. Довганя та А. Гачкевич (запобігання плагіатам у студентських роботах); Г. Яновицької (особливості договорів про депонування рукописів); О. Анисимович—Шевчук (значення дисципліни «Інтелектуальна власність» для фахівців із туризму); Л. Тарасенко (щодо раціоналізаторських пропозицій); О. Заліська проблеми викладання патентознавства в системі післядипломної освіти); Б. Ратушної, (докази та доказування в справах про захист інтелектуальної власності) та інших науковців.

ті в Україні та Європі (збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції, 10 — 11 грудня 2015 р.); редкол.: Ю. Бошицький, Ф. Гарі, О. Шевченко та ін.).

Під час київської частини семінару значно розширилося число його учасників. Приєдналися до дискусії, зокрема, Ека Лепсверідзе, директор бюро з комерціалізації технологій (Грузія); Анна Раднай, спеціаліст у сфері інтелектуальної власності університету імені Семелвейс Будапешт (Угорщина) та Ярослав Пшек, директор представництва Асоціації Чесько-Українського партнерства в Києві.

З українських фахівців, які

ної власності та недосконалість окремих положень чинного законодавства. Із цікавими доповідями також виступили заступник директора Інституту зовнішньої політики Дипломатичної академії при МЗС України С. Нібрат, экс-Омбудсман Н. Карпачова, ректор Житомирського державного університету ім. Івана Франка П. Саух, начальник відділу трансферу технологій департаменту інноваційної діяльності та трансферу технологій НАН України Д. Чайка, суддя Конституційного Суду України у відставці В. Кампо, голова правління Інституту інформаційних прав людини А. Новицький, заступник директора Українського

інституту науково-технічної експертизи та інформації В. Дмитришин, завідувач лабораторії правового забезпечення розвитку науки і технології НДІ ПВ Г. Андрощук та інші.

Значна частина виступаючих підтримала політику ВОІВ щодо забезпечення єдності охорони інтелектуальної власності, врахування новітніх тенденцій, зокрема, циклу комерціалізації нематеріальних активів, намагання наукових установ у ВНЗ посісти провідне місце в розподілі грантів, субсидій та замовлень на розробку об'єктів права промислової власності, визначення найбільш спроможних із них як провідників політики ВОІВ, здатних консолідувати зусилля в цьому напрямі.

За результатами семінару було підготовлено й схвалено відповідні рекомендації. Окрім того, вирішено продовжити розробку зазначених програм та розширити формат представництва, схвалити формування напрямів і тематик наукових досліджень університетів з урахуванням насущних державних програм, наявних замовлень, перспектив комерціалізації та впровадження, а також рекомендувати відмовитися від формування штучних програм «під окремих виконавців».

***

У рамках проведення львівського етапу семінару відбулася презентація виданих під егідою КУП НАН України книг Юліуша Пивоварського, монографії «Сучасні інститути держави та права: проблеми теорії та практики», яка побачила світ за загальною редакцією Ю. Бошицького та збірника «Сучасні виклики і актуальні проблеми права інтелектуальної власнос-

взяли участь у роботі семінару, відзначимо виступи С. Демченка, помічника президента НАН України, який торкнувся проблематики розгляду справ про захист прав інтелектуальної власності у судах, підтримавши потребу спеціалізації судів, тісної співпраці з провідними фахівцями у сфері інтелектуальної власності ВНЗ як консультантів; А. Шевцова — проблеми охорони прав на об'єкти інтелектуаль-